

סיפורי צדיקים

גליון 323
שנה ז' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

כל מה שעשית יפה עשית

אגריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות, שלח לומר לכהן הגדול שהיום לא יקריב איש עולות חוץ ממני, והנה בדיוק באותו יום, הגיע לבית המקדש אדם עני ובידו קרבנו - שני תורים בלבד, ביקש העני מהכהן להקריב אותם, השיב לו הכהן: אגריפס המלך ציוה שהיום איש לא יקריב קרבן חוץ ממנו. אמר העני: מידי יום ביומו אני צד ארבעה תורים, שנים מהם אני מקריב, ומהשנים האחרים אני מתפרנס, ואם היום לא אקריב את קרבני - תגרום לקיפוח פרנסתי. שמע הכהן את דברי העני והחליט להקריב את תוריו למרות אזהרתו של המלך. באותו יום חלם אגריפס חלום, ובו ראה כי עני אחד הקריב קרבן, למרות אזהרתו שאיש לא יקריב קרבן. משהקיץ משנתו, קרא לכהן הגדול ואמר לו: הן הזהרתי אותך שאיש לא יקריב היום קרבן מלבד ממני. סיפר הכהן למלך על מנהגו של העני שמידי יום ביומו צד ארבעה תורים, ומקריב מהם שנים, ומהשנים הנותרים מתפרנס, וכי היתה לי ברירה? לא רציתי לקפח את פרנסתו של העני ולכן הקרבתי את קרבנו. שמע אגריפס המלך את דבריו ואמר: "כל מה שעשית יפה עשית".

פרשת השבוע

לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו
(כ"ב - י')

ארבעים יבנו (כ"ה - ג)
פעם אחת נפגש הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זיע"א עם רבה של וילנא הרה"ק רבי חיים עוזר גרודזינסקי זיע"א. ביקש רבי חיים עוזר מהרבי שיגיד דבר תורה, נענה רבי מאיר יחיאל ואמר דבר תורה חריף ועמוק מאד. נרעש רבי חיים עוזר והכריז: רבי מאיר יחיאל אתה גברא רבא, אמר הרבי מי שאומר דבר תורה מחודד, עדיין איננו גברא רבא. ומי כן ראוי להיקרא בתואר זה? תמה רבי חיים עוזר. ענה הרבי, אשאל אותך שאלה, הגמרא במסכת מכות אומרת: כמה טיפשים האנשים הקמים לפני ספר תורה ואינם קמים לפני אדם גדול, שבתורה כתוב "ארבעים יבנו" ובאו חכמים בכוחם הגדול ומיעטו ואמרו שחיוב מלקות הוא רק שלושים ותשע ולא ארבעים. וקשה, למה הגמרא מביאה ראיה מפסוק זה ולא מביאה ראיה מפסוק שנכתב לפני כן, שהרי בפרשת ויקרא (כ"ג - ט"ו) נאמר: "תספרו חמישים יום" וחכמים העמידו את הדבר בארבעים ותשע יום? זו אכן קושיא חזקה מאד! התפעל רבי חיים עוזר - ומה באמת התירוץ? ענה רבי מאיר יחיאל: התשובה היא: לדרוש שיש לספור ארבעים ותשע במקום חמישים זה עדיין לא פועל שום דבר, אבל להפחית מכה אחת מיהודי ובכך להקל את צערו, זה גברא רבא.

סיפר הגה"ק ה"חתם סופר" זיע"א: בעיירה אדנוולד העלילו על התושבים היהודים, עלילת שווא וגזירה נגזרה מטעם המושל לגרש את היהודים. עדת ישראל שבעיר זו, בקשה ממורי ורבי הגה"ק רבי נתן אדלר זיע"א להשתדל להעביר את רוע הגזירה, ויחד יצאנו לדרך כשאנו נוסעים בעגלה רתומה לטוס אחד. באמצע הדרך שקעו רגלי הסוס עמוק בתוך השלג הרב ולא יכולנו לזוז הלאה. העגלון הלך ברגל אל הכפר הסמוך להביא משם צמד סוסים להוסיפם על שלו. בעוד העגלון עומד ואוסר את הצמד החדש, קפץ מורי ורבי מן העגלה והתחיל לרקוד בתוך השלג. שאלתי את רבי, לשמחה מה זו עושה? הצביע רבי על הצמד, והנה רואה אני כי העגלון הנכרי הביא שני שוורים ואסרם ליד הסוס. אמרתי לו כי ע"פ תורת ישראל אסור, וצויתיו לשוב שנית ולהביא סוסים. ולמור"ד שאלתי שוב ילמדנו רבינו, למה השמחה והריקוד? העוד תשאלני? ענה לי. כל ימי הייתי מצטער אימתי תבוא לידי מצות כלאי בהמה ואקיימנה, עכשיו שבאה מצוה זו לידי ולא אשמח, עין בעין אני רואה כי מצוה גוררת מצוה, ובשכר המצוה שאני נוסע להמליץ טוב על ישראל, יזכני אלקים גם במצות כלאים.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 7:50 ת"א: 7:52 ר"ת: 8:29

פרשת כי תצא

זמני כניסת שבת
ירושלים: 6:37 ת"א: 6:53

כמה גדול כח תפילת עם ישראל

בעיירה אחת בסביבתו של הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א (יומא דהילולא ט"ו אלול), היה שם יהודי אחד אשר ל"ע נפל למשכב וחלה במחלה נדירה ומסוכנת מאד, וכל גדולי הרופאים אליהם פנו בני המשפחה שינסו לרפאות את החולה, כולם כאחת אמרו שאין שום תרופה למחלתו, וכבר דנוהו כעומד למות ח"ו, ומיום ליום נשתנה מצבו לרעה, ובני המשפחה היה בצער ובמיצר גדול באין להם למי לפנות.

באחד הימים עברה שמועה בעיר, שהמלך צריך לשהות בעיירה זו בקרוב, ובין פמליית המלך נמצא תמיד מוכן ומוזמן לכל צרה אשר לא תבוא, הרופא הגדול שבמדינה, החליטו בני המשפחה שכשיבוא לעיר יפנו אליו תיכף ויבקשוהו שיבקר את החולה המסוכן, אולי יוכל הרופא הגדול למצוא תרופה בשבילו. ואכן כך היה, וכשהרופא נכנס לעיר תיכף פנו אליו בבקשה זאת, ולגודל שמחתם הוא נענה להם והלך לבקר את החולה. אמנם אחרי ביקורו נדהמו בני המשפחה לשמוע גם מפיו של הרופא הגדול, שכדברי כל הרופאים אין תרופה למכתו.

אולם הגאון רבי עקיבא אייגר ששהה אז בעיר, לא הסתפק בתשובה זאת של הרופא, ניגש לרופא ואמר לו שיש לו שאלה לשאלו, והאם הרופא מוכן לענות לו בלי להיפגע מהשאלה. ענהו הרופא שיכול לשאול אותו ואין הוא מקפיד כלל. שאלו הגאון רבי עקיבא אייגר: אם היה המלך שלו נחלה באותה מחלה של החולה הזה, האם גם אז היה עונה הרופא שאין תרופה למחלתו? נדהם הרופא מהשאלה, אך מיד התאוּשש וענה: אומר לך את האמת, שאכן יש רפואה למחלה הזאת, והוא, שבעומק המדבר, מקום ששם מצויים חיות רעות ומסוכנות לרוב, שם נמצא עוף אחד, שאם יתפסו את העוף הזה, ויבשלו אותו, ויתנו לחולה לאכול את המרק של העוף הזה, תהא לו רפואה למחלה המסוכנת הזאת. אולם הדבר רחוק מהמציאות, שיהיה אפשרי להשיג את העוף הזה, ורק המלך שיש לו כל, יוכל לשלוח חיילים עם כלי זין, שיהרגו את החיות הרעות שבדרך, ויביאו את העוף הזה. ולפעמים גם אחרי כל הטרחה ואחרי שכבר הצליחו להביא את העוף, יתכן שטעו והביאו עוף אחר, ואז צריכים לחזור על דרכם ולנסות שנית, אכן המלך מסוגל גם לכך כאשר כולם עומדים לשירותו, אבל איש רגיל מהמוני העם, לא נראה כלל שתהיה לו את האפשרות ללכוד ולהביא עוף זה, לכן אמרתי שאין תרופה למחלתו.

כששמע רבי עקיבא אייגר תשובה זאת יוצאת מפני הרופא, נשא קל וחומר בעצמו, אם הדבר נכון שיש באפשרות למצוא תרופה בעולם למחלה המסוכנת הזאת, אם כן למה גרוע היהודי הזה מהמלך הגדול, ואם המלך הגדול יכול להשיג את העוף ע"י כמה חיילים בשר ודם שישלח, הלא כל שכן וק"ו בן בנו של קל וחומר, שאיש ישראל יוכל להשיג את העוף, ע"י שישא תפילה למלך מלכי המלכים הקב"ה, שהוא כל יכול, ובוודאי לא יגרע חלקו של היהודי. ותיכף נכנס הגאון לחדרו והסתגר שם, והתחיל להתפלל לפני השי"ת שישלח רפואה שלימה במהרה ליהודי החולה. ובעודו עומד ומתפלל בחדרו, שומע הוא לפתע קול דפיקה חזקה על גג הבית, כאילו נפל שם מטר של אבנים. שלח הגאון תיכף שליח לבדוק מה קרה על הגג, וחזר השליח וסיפר שנפל שם עוף גדול ומשונה מאד שכמותו לא ראה מימיו, ומוטל עתה על הגג. בהיותו מובטח שהקב"ה שמע לתפילתו ציוה הגאון לשליח שיביא את העוף לביתו של החולה, ויצווה לבשלו ולתת לחולה ממרק העוף לאכול, ואת נוצות העוף ציוה עליהם שיגנוזו במקום שמור למשמרת. השליח רץ תיכף לבית החולה ועשו הכל כאשר ציוה הגאון רבי עקיבא אייגר, ונתנו לחולה לשתות ממרק העוף ומיד התחיל להבריא, ומיום ליום הלך והשתנה המצב לטובה עד שהיה כאחד האדם.

אחרי מספר חדשים וכבר נשכח מליבם כל הסיפור, נקלע הרופא הגדול של המלך שוב לאותה עיירה, ובהיזכרו במה שהיה לפני כמה חדשים, פנה אל בית החולה ברצונו לברר מה עלה בגורלו, אף שהיה בטוח שכבר זמן רב שאינו בין החיים, אולם מה גדלה הפתעתו כאשר ענו לו שהחולה לשעבר כבר יצא מהבית היום ותיכף ישוב לביתו. הרופא שנדהם מהתשובה לא האמין למשמע אוזניו עד שראה את החולה חוזר לביתו, וברוב התפעלות שאל אותם לפשר הדבר. כאשר סיפרו לו את סיפור העוף, היה קשה לו להאמין להם, עד שנזכרו בציווי של הגרעק"א לגנוז את הנוצות, והלכו והביאו את נוצות העוף והראו לרופא הגדול, והרופא אישר ברוב התפעלות שאכן זה העוף שאמר לרב.

באותו מעמד הכריז הרופא הנכרי ואמר: עתה נוכחתי לראות מה גדול כח תפילת עם ישראל, שהלא המלך הגדול עם כל אשר לו כמה טרחות ויגיעות היה צריך כדי להשיג את העוף הזה, ולפעמים גם אחרי הטרחות וההשתדלויות גם לא מצליחים להשיג את העוף, ואילו הגאון הגדול בתפילתו תוך זמן קצר הזמין הקב"ה את העוף ללא שום טרחה ויגיע. ונגרם בזה קידוש השם גדול.

משל ונמשל

משל לחודש אלול

משל ליהודי כפרי פשוט שהסתובב מלא התפעלות והשתוממות בעיירה הגדולה, על סקרנותו היה בולט שהוא אינו מן הסביבה, ושזה פעם ראשונה שהוא פוסע לו במרכז השוק המרכזי ההומה אנשים, בקושי פילס לו דרך בין עגלות עמוסות מלאות בסחורה, ומשפשף עיניו בהתפעלות לנוכח בנינים רבי הקומות, ולפתע קול זעקה פילחה את חלל השוק, קול תרועה הולך וחזק מאד, ויחרד כל העם אשר בשוק, בין רגע נהפך כל המקום כמרחקה, אנשים, נשים וטף אצו רצו בבהלה, כי האות ניתנה ששריפה פרצה בעיירה וכולם כאחד רצו לשאוב מים כדי להציל את הבתים הסמוכים שלא יתלקחו מהלהבות המאיימות לשרוף את כל הבא לידו. אמנם הכפרי הלז אשר לא ידע פשר הזעקה, נעמד בתוך השוק והתחיל להפליא בלבו את הקול החזק היוצא מגדל העיר, ומרגע לרגע עלתה התפעמותו כשראה שהקול מתחזק והולך, עד שאחד מבני העיר זעק לעברו: "יהודי, אינך מבין שאנחנו בסכנה עצומה? חיש הבא מים להציל את העיר מהדליקה".

והנמשל מובן מאליו: בהתקרב יום הדין אשר כל באי עולם יעברו לפניו כבני מרון, ומך במשפט יעמיד ארץ, וצריך לעורר את עצמינו ולחזור בתשובה שלימה, על כן בוודאי החכם שעיניו בראשו יודע את אשר לפניו, ובהישמע קול השופר, נתעורר לבו בחרדה גדולה לתשובה ולמעשים טובים, כי מבין ומאזין לקול התקיעה הזועק וצועק שובו בנים לאביכם שבשמים, הקיצו משנתכם כי אנו זקוקים לרחמי שמים מרובים, לכן איש הירא ורך הלבב יקח מוסר לעצמו להתעורר ולעורר לבו לתשובה ולשיפור המעשים.

אחד המגידים

הישוב בשמים קבל את תשובתך

מסופר: לפני כ-700 שנה חי בספרד גאון גדול ומפורסם בתורת הקבלה, ושמו רבי משה בן שם טוב ליאון. בעירו של רבי משה גר יהודי אחד, אדם שעבר עבירות רבות וחטא חטאים גדולים, בחושו כי כבר לא תועיל לו כל תשובה. באחד מימי עשרת ימי תשובה פגש אותו אדם את רבי משה די ליאון ברחוב, ובנימה של לעג פנה אליו: "היכולה תשובה להועיל גם לפושע וחוטא כמוני?" "אין דבר המונע ומעכב בפני התשובה, כשחושבים ומחליטים עליה ברצינות" - ענה הרב, והוסיף: "אולם בקשר אליך, רק המוות יוכל לפדותך מהעבירות. אם תקבל על עצמך למות בתור כפרה על עוונותיך, אזי תקבל תשובתך במרום". "והאם אזכה גם להיכנס לגן עדן?" שאל היהודי. "כן, יהיה לך 'עולם הבא' כמו לכל יהודי כשר" הבטיחו הרב. "יבטיח לי כבוד הרב, כי אהיה עמו במחיצתו בגן עדן, אם אחזור בתשובה" ביקש. הרב הבטיח לו והלך לדרכו לבית המדרש. נכנסו הדברים בלבו של אותו יהודי והלך אחריו. בארשת רצינות גמורה, בחרטה מלאה על חייו המלאים חטא, התחנן היהודי לפני הרב: "רבי, תעזור לי לחזור בתשובה. הנני מוכן ומוזמן לכל, אפילו למות ובלבד שיתכפרו עוונותי". הושיב הרב את בעל התשובה על ספסל בבית המדרש, וציווה להביא לו גליל עופרת ולהרתיחו בכלי על האש, עד שיהפך לנוזל רותח. אז קשר הרב ליהודי את עיניו במטפחת ואמר לו: "אמור וידוי על עוונותיך". היהודי פרץ בבכי, אמר את הודיו בלב נשבר, והתחרט מקרב לב על עוונותיו הרבים. "האם אתה מקבל עליך מיתה משונה זו?" - שאל הרב. "כן, רבי, ובלבד שיתכפרו עוונותי" ענה בעל התשובה. "אם כן פתח פיך ובלע" ציווה עליו הרב. היהודי פתח את פיו ובלע. אולם לא את העופרת הרותחת, אלא כפית של דבש. אשר הרב הכניס לתוך פיו. שוב פרץ היהודי בדמעות שלישי: "רבי, מה עוללת לי? האם חמדת לך לצון? מואס הנני לחיות בגוף מסואב זה שלי, ברצוני להציל את נשמת, את חיי קח, אך את נשמת, הצל". "בני", ענה לו הרב, "אל תירא. הישוב בשמים קבל את תשובתך". מאז לא נפקד מקומו של יהודי זה מבית המדרש, מקום אשר למד, התפלל וצם ימים שלמים, וחי את שארית שנותיו בתשובה. זמן קצר לאחר פטירתו של רבי משה די ליאון נפטר גם יהודי זה, וברגעי חייו האחרונים בשכבו על ערש דווי, קרא: "פנו מקום לרבי משה די ליאון! הוא בא להוליכני לגן עדן". ובעוד מילים אלו על שפתיו החזיר את נשמתו הטהורה לבוראה.

צִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ

ויהיו עניים בני ביתך

יחס מיוחד גילה הגה"ק רבי נתן צבי פינקל הסבא מסלבודקה זיע"א לעניים החוזרים על הפתחים, ובפרט לבעלי מומים ונחותי דרגה כי הם נדכאים ומרי נפש, היה מקדים פניהם בשמחה, עוזר להם, מעודד אותם ומלווה אותם בדרכם. פעם סיפר רבי נח פליי, שפעם כשנפרד ממנו בעת צאתו לביתו, שאל אותו ר' נתן צבי מה תעשה אם מיד בהיכנסך לביתך כשאתה שמח להיפגש עם בני משפחתך, יופיע לפניך עני מדוכה צנום ומכוער, ויפנה אליך לעזרה, הרי בודאי תתרעם שדוקא בשעה זו הוא בא להפריע לך, וברוב נדיבותך תעניק לו משהו כדי להיפטר ממנו. אולם לא כך דורשת ההלכה, הלא כתוב ועניים מרודים תביא בית, וכן אמרו חז"ל "ויהיו עניים בני ביתך", ואף בשעה זו שאתה שמח עם בני משפחתך, עליך לראות גם את העניים המרודים כבני ביתך, ולקדם את פניהם בשמחה, ולא עוד אלא שדוקא אליהם עליך לפנות יותר ולטפל בהם בכל האהבה והידידות, כי עם בני משפחתך אתה עתיד להתראות בכל שעה שאתה חוזר לביתך, אבל אותם אביונים מי יודע אם תהיה לך הזדמנות עוד פעם בחייך להיפגש עמם.

נתן את כולו עבור הזולת

הגה"ק רבי ברוך בר ליבוביץ

זיע"א ראש ישיבת קמיניץ, היה מאיר פנים בחיובו הטוב לכל אדם, והיה שקוד עד כדי מסירות מופלאה לעזרת הזולת, השווה במחיצתו הרגיש כאילו הוא נמצא ליד מעיין המרווה אהבה וחסד, ר' ברוך בר כתב כמעט בכל יום מכתבי המלצה עבור כושלים ונוזקים, כשהיה מתחיל לכתוב, לא במהרה סיים ולא קימץ במילים, אלא היה שופך במכתבים אלו את כל לבו הרחב, ואף שזה עלה לו ובפרט לעת זקנותו בקשיים מרובים. פעם ביקש אדם אחד מרבי ברוך בר שיתפלל עבור אשתו, מאז לא נפגש עמו, כעבור עשר שנים נפגש שוב עם אותו אדם ושאלו לשלום אשתו. התברר שבמרוצת כל עשר השנים הוא לא חדל להתפלל עבורה. בסיום מלחמת העולם הראשונה נסע ר' ברוך בר ברכבת מרוסיה לפולין, הדרכים היו משובשות בגייסות. קרה באחת התחנות שאשה זקנה עם בתה רצו לעלות לרכבת, אולם מסיבה כל שהיא לא נתנו להן להיכנס והן נאלצו להישאר בתחנה. בראות ר' ברוך בר את האשה ובתה בחוץ, החליט לא להמשיך בנסיעה, "לא נשאיר זקנה ובתה בין רוצחים" הכריז לפני בני לווייתו, מיד נטל את כל מטלטליו ועם כל בני משפחתו ירד מהרכבת, הם שהו יחד עם אותן נשים עד לבואה של רכבת אחרת שבה יכלו כולם להיכנס.

בְּיָלוּא דְצַדִּיקָא

שבת קודש י"ד אלול

הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ז)
יום ראשון ט"ז אלול
הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר שמחה בונים (תק"ט)
הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (שו"ת מהר"ם אלשקר - תקנ"ט)
הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ו)
הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)
יום שני ט"ז אלול
רבי אברהם נפתלי צבי מוורמזא ב"ר משה הלוי (תע"ב)
יום רביעי י"ח אלול
רבינו המהר"ל מפראג רבי יהודה ליואי ב"ר בצלאל (שס"ט)
רבי יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי ררבי - שע"ג)
הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא ב"ר מרדכי מנעשחזו (תק"צ)
הגה"ק רבי עבדאלה סומך (בעל זבחי צדק - וחזון למועד - תרמ"ט)
יום חמישי י"ט אלול
רבי חיים בנבנשתי ב"ר ישראל (תל"ג)
הרה"ק רבי זאב נחום בורנשטיין מביאלא
יום שישי כ' אלול
הרה"ק רבי משה אריה פריינד ב"ר ישראל (תשנ"ו)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מַצֵּוֹנָה הַלְכוּת

מאת הרה"ג **נחמיהל הבן רבינו** שליט"א
מח"ס "גאון אור" רמזים יוסף הר"ם על המצוות.

המתנת שש שעות בין בשר לחלב (ז')

א) אם הסיח דעתו מאכילת בשרי, ולא בירך ברכה אחרונה, והוא בתוך שיעור עיכול, יברך ברכת המזון, או ברכה אחרונה אם אכל בלא לחם. ואם עבר זמן עיכול והסיח דעתו, שאינו יכול לברך, או בלא הסיח דעתו, ואין לו לחם, יאכל איזה דבר שיעור כזית, ויברך ברכה ראשונה ואחרונה, וזה יהיה הפסק בין אכילת הבשר להחלב. (מעדני השלחן יור"ד סימן פ"ט במטעמי השלחן שם ס"ק ה').

ב) אם אכל בשר פחות מכשיעור כזית, שאין צריך ברכה אחרונה, מספיק להמתין ו' שעות. ואע"פ שאינו מברך ברכה אחרונה. (מקדש מעט יור"ד סימן פ"ט ס"ק ו')